

DARIUSZ CHMIELEWSKI*

Wyświęceni i poślubieni – obok czy razem?

Zanim zostanie podjęta próba odpowiedzi na postawione w tytule pytanie, należy zdefiniować dwa terminy w nim użyte. Jeśli używane będzie pojęcie *wyświęcony* – to przede wszystkim należy mieć na uwadze tych mężczyzn, którzy w Kościele katolickim przyjęli sakrament święceń, czy też – jak to ujmują Katechizm Kościoła Katolickiego – sakrament posługi apostołowskiej (zob. KKK 1536). Mówiąc więc o *wyświęconych* należy mieć na myśli duchownych tak biskupów, jak i prezbiterów, a nadto również diakonów. W przypadku tych ostatnich – bez względu na fakt przyjęcia przez nich święceń czy to na drodze do prezbiteratu, czy na sposób stały (diakonat permanentny).

Nawet jeśli w dalszej części, w uproszczeniu, będzie używane pojęcie *kapłan* w miejsce *prezbitera*, czy w konkretnych sytuacjach *księdza proboszcza* lub *wikariusza*, to w sposób analogiczny będzie można odnieść to, co odnosi się do kapłana również do biskupa lub diakona.

Termin *poślubieni* w sensie ścisłym odnosi się do sakramentalnych małżonków, którzy zawarli swój związek w Kościele katolickim. W szerokim znaczeniu użyty został on również na oznaczenie małżonków chrześcijańskich z tzw. małżeństw mieszanych, czy też pary chrześcijańskich z tzw. związków nieregularnych. Punktem odniesienia w prezentowanym studium są głównie sakramentalne pary małżeńskie.

Warto również zaznaczyć, że postawione pytanie będzie rozważane w kontekście pastoralnym, czyli w odniesieniu do praktyki obecności i wzajemnych relacji duchownych oraz świeckich małżonków w życiu Kościoła i ich misji w świecie. Nie będzie to refleksja nad zadaniami duchownych i nad domeną świeckich złączonych sakramentalnym węzłem małżeństwa. Raczej – uznając odrębność charyzmatów i autonomię Bożego wezwania – będzie to

---

* Dariusz Chmielewski – Poznań
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-6145-2120>; e-mail: diakonat@diakonat.pl

refleksja nad tym czy istnieje, a jeśli tak – to jaka – relacja między dwoma powołaniami (sakramentami); między wyświęconymi i poślubionymi.

Kościół o wyświęconych i poślubionych

We Katechizmie Kościoła Katolickiego, w jego części poświęconej siedmiu sakramentom Kościoła, po omówieniu sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (chrzest, bierzmowanie, Eucharystia), a dalej sakramentów uzdrowienia (sakrament pokuty i pojednania, sakrament namaszczenia chorych), następuje wspólne ukazanie dwóch sakramentów – sakramentu święceń i sakramentu małżeństwa.

Katechizm Kościoła patrzy na te dwa sakramenty wspólnie i dostrzega ich wzajemny związek nazywając je *sakramentami w służbie komunii*, służące pogłębieniu więzi jedności we wspólnocie Kościoła. „Dwa inne sakramenty: święcenia i małżeństwo są nastawione na zbawienie innych ludzi. Przez służbę innym przyczyniają się także do zbawienia osobistego. Udzielają one szczególnego posłania w Kościele i służą budowaniu Ludu Bożego”¹. I dalej: „Ci, którzy zostali już *konsekrowani* przez chrzest i bierzmowanie do kapłaństwa wspólnego wszystkich wiernych, mogą otrzymać w sakramentach święceń i małżeństwa szczególną *konsekrację*. Przyjmujący sakrament święceń zostają konsekrowani, by w imię Chrystusa «karmili Kościół słowem i łaską Bożą». Z kolei «osobny sakrament umacnia i jakby *konsekruje* małżonków chrześcijańskich do obowiązków i godności ich stanu»”².

Katechizm uznając więc odrębność charakteru i misji nie widzi w tych sakramentach niczego, co by je stawiało w kontrze, naprzeciw sobie. Ta odrębność nie jest powodem do przeciwstawiania tych sakramentów sobie lub podporządkowywania na zasadzie ich stopniowania, gdy jeden z nich stoi wyżej, a drugi niżej. Choć trzeba przyznać, że takie spojrzenie w potocznym rozumieniu jest wciąż obecne. Przykładem tego może być ostatni quiz z wiedzy religijnej, na jednym z popularnych katolickich portali internetowych, który odwołuje się właśnie do hierarchii sakramentów ze starej katechizmowej formuły, gdy każe wskazać: „W katechizmowej kolejności trzecim z sakramentów jest: Namaszczenie chorych – Kapłaństwo – Eucharystia – Małżeństwo”³. W tej starokatechizmowej formule sakrament małżeństwa stoi najniżej – na siódmej pozycji: „Siedem sakramentów świętych to: 1. Chrzest – 2. Bierzmowanie – 3. Eucharystia – 4. Pokuta – 5. Namaszczenie chorych – 6. Kapłaństwo – 7. Małżeństwo”⁴.

¹ Zob. KKK 1534.

² Por. KKK 1535.

³ Zob. P. Kosiarski, *Sprawdź swoją wiedzę na temat sakramentów! Niektóre pytania tylko wyglądają na łatwe [QUIZ]*, <https://deon.pl/po-godzinach/sprawdz-swoja-wiedze-na-temat-sakramentow-niektore-pytania-tylko-wygladaja-na-latwe-quiz,2667323> (dostęp: 8.01.2024).

⁴ Zob. T. Bołkos, *7 sakramentów świętych – siedem sakramentów świętych*, <https://portalwiary.pl/7-sakramentow-swietych-siedem-sakramentow-swietych/> (dostęp: 8.01.2024).

Tymczasem już w 1943 roku papież Pius XII w Encyklice *Mistici Corporis Christi* stwierdził, że Chrystus w szczególny sposób zaspokoił organiczne potrzeby Kościoła poprzez ustanowienie dwóch sakramentów: małżeństwa i kapłaństwa⁵, dwóch uzupełniających się sakramentów nastawionych na zbawienie innych ludzi (KKK 1534)⁶.

Do takiego spojrzenia na wyświęconych i poślubionych zapraszają również ojcowie synodalni zebrani ostatnio na XVI Zwyczajnym Zgromadzeniu Ogólnym Synodu Biskupów, które miało miejsce w Rzymie w dniach od 4 do 29 października 2023 r. W sprawozdaniu podsumowującym tę część prac synodu wskazano na kilka takich wspólnych obszarów, gdzie role wyświęconych i małżonków splatają się ze sobą, bo wspomnieć misję Kościoła⁷, działalność duszpasterską⁸, formację⁹ i wzajemne wsparcie¹⁰.

Relacje między wyświęconymi a poślubionymi

Relacjom między wyświęconymi a poślubionymi poświęcona była jedna z sesji tematycznych podczas II Kongresu Teologii Praktycznej – PARAFIA JUTRA, który odbywał się w Licheniu w dnia od 18 do 21 września 2023 r. Panel dyskusyjny z referatami prof. ucz. dr hab. Joanny Kurosz (UAM) i ks. prof. dr hab. Dariusza Lipca (KUL) przebiegał pod wspólnym hasłem „Tożsamość świeckich i prezbiterów a ich współodpowiedzialność za parafię”. Punktem wyjścia była refleksja nad tożsamością świeckich i prezbiterów oraz wymiana doświadczeń wokół kondycji i aktywności dzisiejszej parafii (diagnoza).

Główne motywy z tej refleksji można oprzeć o takie słowa kluczowe, jak: komplementarność, nawrócenie pastoralne, współpraca (współodpowiedzialność, współdziałanie).

⁵ Zob. Encyklika Piusa XII, *Mistici Corporis Christi* o Kościele Mistycznym Ciele Chrystusa, nr 19: „W szczególny również sposób zaradził Chrystus społecznym potrzebom Kościoła, ustanawiając do tego dwa Sakramenty. I tak, Małżeństwem, w którym zawierający je małżonkowie są ministrami łaski, zabezpieczył zgodny z porządkiem liczebny rozrost społeczności Chrześcijan, a co więcej, również właściwe i religijne wychowanie potomstwa, bez którego mistyczne Ciało byłoby narażone na najgroźniejsze niebezpieczeństwo. Sakrament zaś Kapłaństwa oddaje i poświęca do wieczystej służby Bogu tych, którzy mają ofiarować Hostię Eucharystyczną, karmić trzodę wierzących Chlebem Anielskim i pokarmem nauki, kierować nią przez boskie przykazania i rady, jak też wzmacniać ją innymi nadprzyrodzonymi darami”.

⁶ Por. Międzynarodowa Ekipa Odpowiedzialna, *Powołanie i misja na początku trzeciego tysiąclecia (2021)*, w: *Przewodnik Équipes Notre-Dame. Edycja 2018*, Kraków 2022 (dalej: *Przewodnik*), s. 165.

⁷ Por. XVI Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów (4-29 października 2023), *Sprawozdanie podsumowujące. Kościół synodalny w misji*, nr 8 lit. c), <https://synod.org.pl/sprawozdanie-podsumowujace-kosciol-synodalny-w-misji-xvi-zgromadzenie-ogolne-synodu-biskupow-dzien-25-28-10-2023r/> (dostęp: 2.01.2024).

⁸ Por. tamże, nr 8 lit. l) i n).

⁹ Por. tamże, nr 14 lit. i).

¹⁰ Por. tamże, nr 8 lit. c) oraz 11 d).

Komplementarność. Uczestnicy dyskusji stwierdzili, że uznania domaga się komplementarność tożsamości powołań świeckich i duchownych. Świeccy i duchowni wzajemnie się uzupełniają, i jednocześnie wzajemnie są sobie potrzebni, a z drugiej strony wchodzenie wzajemnie w swoje role, „przejmowanie kompetencji” rozkłada tożsamość i staje się przeciw skuteczne.

Nawrócenie Pastoralne. Według biorących udział w debacie na nawrócenie pastoralne składają się takie elementy jak:

- *Modlitwa o nawrócenie nas samych*, tj. świeckich i duchownych oraz tych, którzy potrzebują tego nawrócenia w środowisku parafii
- *Odkrycie powołania* i stworzenie przestrzeni do jego odkrycia, rozwoju, formacji. Odkrycie posług stałego lektora, akolity i niedawno otwartej drogi do posługi katechisty. Siłą i miejscami rozwoju tych powołań są wspólnoty i ruchy. Potrzebne są również nowe formy deuterokatechumenatu.
- *Formacja we wspólnotach.* Ważna jest też katecheza dorosłych. Należy też pamiętać o formacji i przygotowaniu liderów wspólnot parafialnych.
- *Namysł Kościoła nad prezbiteratem* czy szerzej nad sakramentem posługiwania apostołskiemu. Przemyślenie modelu socjologicznego prezbiteratu w oparciu o odczytywane znaki czasu, przemyślenie formacji przygotowanej do święceń i życia, rozważenie kwestii tzw. życia wspólnego prezbiterów, celibatu oraz odkrycie powołania do diakonatu stałego.
- *Duchowość synodalna* na nią składa się umiejętność słuchania (dialogu) i wsłuchiwanie się w głos Ducha Świętego (rozeznawania). Promowanie struktur synodalnych (rad), w tym takich inicjatyw jak diakonijnego modelu rad parafialnych, „kawu u proboszcza”, sejmiku parafialnego itp. Uruchamianie tzw. inicjatyw zapraszających/włączających.

Współpraca (współdziałanie-współodpowiedzialność). Uczestnicy panelu zastanawiali się również nad tym, co winny uwzględnić te wspólne interakcje wyświęconych i świeckich. W dyskusji zwrócono uwagę na:

- *Charakter relacyjny* – współpraca winna być oparta o wzajemne relacje świeckich i prezbiterów, o świadomość własnej tożsamości i dojrzałość uwzględniając dynamikę rozwoju i formacji.
- *Komunikację* – współpraca pomiędzy świeckimi i prezbiterami nie będzie możliwa bez rozmowy, „uczenia się swojego języka”. Jej brak skutkuje odpowiadaniem na pytania, których nikt nie zadał. Wzajemne wysłuchanie może pomóc w poszukiwaniu odpowiedzi, inspiracji jak coś zrobić, rozwiązać.
- *Spotkanie* – dla spotkania ważne są takie rzeczywistości jak miejsce i czas oraz otwartość na ludzi. Eventy, akcje są potrzebne i ważne, lecz równie ważna jest troska o tych którzy zostaną zainteresowani, rozbudzeni jakąś inicjatywą. Trzeba zadbać wówczas o kontynuację doświadczenia. Troską duszpasterską należy otoczyć również tych, którzy są a nie tylko tych, których nie ma.

- *Poznanie* – z doświadczenia spotkania rodzi się poznanie, świadomość wzajemna ludzkich cech, kondycji ale i kompetencji oraz rzeczywistych potrzeb – oddaje to hasło „przewijak w każdej parafii”. Poznanie buduje wzajemne zaufanie i ubogacenie tym, co świeccy i prezbiterzy wnoszą przez swoje umiejętności, kompetencję, wiedzę i doświadczenie.
- *Obecność* – ta kategoria jest niezbędna dla wspólnej egzystencji, jest wyrazem zainteresowania i szacunku. Domaga się ona również umiejętności mówienia sobie nawzajem o niepowodzeniach, błędach i wadach.

Zagrożeniem dla współpracy, współdziałania i współodpowiedzialności jest „autyzm duszpasterski” zamykanie się w swoim świecie, bańce informacyjnej, separowanie się od innych. Zjawisko to dotyka prezbiterów, ale nie jest również obce świeckim unikającym kontaktów z duszpasterzami.

Bez pogodzenia się z faktem, że nawrócenie pastoralne i współpraca wymaga wysiłku i są aktywnością długofalową propozycje zmiany mogą okazać się nieskuteczne. Bez tej świadomości mogą zostać porzucone...

W dyskusji podkreślono również element tzw. eklezjologii kenotycznej, która zakłada zgodę na ustanie jakiś form aktywności duszpasterskiej, np. form pobożności, wspólnot lub inicjatyw, które nie odpowiadają już na współczesną wrażliwość, potrzeby duchowe czy znaki czasu, a zajmują czas, wiążą siły.

To, co w tej dyskusji odnosiło się do roli, misji i aktywności świeckich, można odnosić również do par małżeńskich w relacji do prezbiterów czy szerzej do wyświęconych.

Myśl ks. Henri Caffarela

Choć komplementarność dobrze opisuje przestrzeń wzajemnych odniesień wyświęconych szafarzy i sakramentalnych małżonków, to pozostawia jeszcze miejsce na dalszą refleksję nad postawionym we wstępie pytaniem – razem czy obok?

W tym miejscu warto odwołać do refleksji sługi Bożego, ks. Henri Caffarela (1903-1996), francuskiego duchownego i założyciela międzynarodowego ruchu duchowości małżeńskiej *Équipes Notre-Dame*.

Potrzeba połączenia – w ramach Ruchu – kapłaństwa z sakramentem małżeństwa była silnym przekonaniem ks. Caffarela: „Obecność księdza sprawia, że Chrystus staje na czele wspólnoty jako jej Głowa i pomaga ekipie nie stracić z oczu jej prawdziwego celu”¹¹.

Obecność księdza wśród małżonków ekipy to nie tylko obecność doradcy duchowego. On również jest tam obecny jako kapłan – uobecnia Chrystusa jako Głowę Mistycznego Ciała, jest znakiem bliskości Boga, który interesuje się naszym życiem¹².

¹¹ Zob. *Przewodnik...*, dz. cyt., s. 18-19.

¹² Por. Międzynarodowa Ekipa Odpowiedzialna, *Kapłan doradca duchowy i towarzyszenie duchowe w Équipes Notre-Dame*, Kraków 2019, s. 11, 13 i 17.

Zachwyty nad małżeństwem oraz związkiem małżonków i z posługiwaniem apostołskimi płyną z medytacji Caffarela nad świadectwem pozostawionym przez św. Pawła (Dz 18, 1-3. 18-26; Rz 16, 3-5; 1 Kor 16, 19; 2 Tm 4, 19)¹³. Ksiądz Henri mawiał: „Zostawię was z przykładem takiego małżeństwa, które winno być świętymi patronami chrześcijańskiej gościnności – Akwila i Pryscylla. Tych żydowskich wytwórców tekstyliów, którzy mieszkali w Koryncie, pewnego dnia odwiedził jeden z ich rodaków, który szukał pracy. Nazywał się Paweł. Gdy Paweł udał się do Efezu, a później do Rzymu, Akwila i Pryscylla poszli wraz z nim. I zawsze podejmowali się tej samej służby posiadania otwartego domu, w którym nowo nawróceni mogliby poczuć się jak w domu, gdzie można sprawować Eucharystię. Lubię myśleć, że głęboka intuicja Paula co do wielkości małżeństwa powoli dojrzewa u niego przez lata spędzone z tymi małżonkami, którzy byli jego przyjaciółmi i współpracownikami. Z pewnością to w lustrze ich wzajemnej miłości, dostrzegł odbicie obluźnionego związku Chrystusa i Kościoła!

Dzisiaj, podobnie jak dwadzieścia wieków temu, kapłani nie mogą działać bez wsparcia małżeństw. Kapłan to Chrystus, który wychodzi na spotkanie z ludźmi, aby przekazać im przesłanie Pana, a para jest Kościołem, który przyjmuje w swych sercach tych, których misyjne słowo zdobyło dla Boga, aby ich strzec, nasycić i zachwycić”¹⁴.

W innym miejscu ks. Caffarel wyznał, że lubi również myśleć, że św. Paweł pisząc hymn o miłości miał przed oczyma obraz relacji jaka łączyła jego współpracowników – Akwilę i Pryscyllę: „Pozdrówcie współpracowników moich w Chrystusie Jezusie, Pryskę i Akwilę, którzy za moje życie nadstawili swe głowy i którym winienem wdzięczność nie tylko ja sam, ale i wszystkie Kościoły [nawróconych] pogan. Pozdrówcie także Kościół, który się zbiera w ich domu” (Rz 16, 3-5).

„Długa droga przebyta przez Équipes Notre-Dame wszędzie na świecie, w świetle Soboru Watykańskiego II pozwoliła zrozumieć, że księża i świeccy mogą pomagać sobie wzajemnie w dochodzeniu do poznania tajemnicy Chrystusa. Z jednej strony, księża towarzyszą małżeństwom i pomagają w rozeznaniu tego, do czego są codziennie wzywani, a z drugiej strony obecność małżeństw, które się modlą i które się kochają, pomaga księżom sprawować ich posługę z głębokim zaangażowaniem”¹⁵.

Choć współcześnie mówi się o komplementarności – słusznym spełnianiu sobie właściwych ról, które są potrzebne w świecie, które są potrzebne sobie nawzajem, to jednak w tym pojęciu kryje się wyraźna linia demarkacyjna. Ni-

¹³ Zob. także S. Biel, *Akwila i Pryscylla – małżeństwo godne naśladowania*, <https://jezuici.pl/2021/05/akwila-i-pryscylla-malzenstwo-godne-nasladowania/> (dostęp: 8.01.2024).

¹⁴ Por. H. Caffarel, *Małżeństwo, to wielki Sakrament*, w: *L'Anneau d'Or (Złota Obręczka)*, Wydanie specjalne, nr 111-112 (maj-sierpień 1963), s. 273-287.

¹⁵ Zob. *Kapłan doradca duchowy...*, dz. cyt., s. 17.

czym w obrazie złożonym z puzzli. Choć widzimy obraz z nich złożony, to widzimy również wyraźnie krój, kształt puzzla.

Dlatego właśnie w *Equipes Notre-Dame* podkreśla się o szczególny związek tych dwóch sakramentów mówiąc o dopełnianiu się sakramentu święceń i sakramentu małżeństwa. Dopełnianie się tych sakramentów niesie ze sobą świadomość, iż żeby doświadczyć pełni, w pełni zrealizować siebie, w pełni spełnić swoją misję, czy – jak chce Katechizm – spełnić służbę komunii wyświęceni i poślubieni potrzebują siebie nawzajem. Bycie i działanie razem staje się imperatywem naszej misji i powołania, by było w pełni płodne, w pełni owocne, by w pełni ukazało miłość Chrystusa Oblubieńca do swego Kościoła oraz by spełniła się „posługa jednania” (por. 2 Kor 5, 18-20)¹⁶.

We wrześniu 2015 roku podczas audiencji z parami odpowiedzialnymi z *Équipes Notre-Dame*, papież Franciszek powiedział: „Dziękuję Wam, drogie małżeństwa z *Équipes Notre-Dame*, za to, że jesteście wsparciem w posłudze waszym kapłanom, którzy zawsze znajdują w kontakcie z waszymi ekipami i waszymi rodzinami radość kapłańską, obecność braterską, równowagę emocjonalną i duchowość ojcowską”¹⁷. Z drugiej zaś strony „obecność kapłana sprawia, że członkowie ekipy wzbogacają się duchowo spotkaniem dwóch sakramentów: sakramentu kapłaństwa i sakramentu małżeństwa. Zaleca się, aby pary małżeńskie zapraszały doradcę duchowego do swoich domów w celu nawiązania bliższej relacji, włączając go w rodzinną atmosferę i okazując mu sympatię i życzliwość, które kapłani doceniają w sposób szczególny”¹⁸.

Dopełnianie się dwóch sakramentów nie rozmywa ich, nie zacierą pożądaną odrębności, nie burzy wspomnianej komplementarności. Wspólne bycie wyświęconych i par małżeńskich można opisać obrazem pary w tańcu. Choć partner i partnerka w tańcu mają swoje kroki, swoją choreografię w układzie tanecznym, to piękno ich tańca bierze się tak z wykonania swoich ról, jak i z ich współdziałania. Bierze się również z poddania się partnerki dyskretnemu prowadzeniu przez partnera, dzięki drobnym gestom partnera – niewidocznym dla otoczenia, lecz wyczuwalnym dla partnerki, które pozwalają nam obserwować ten spektakl wzajemnej dynamiki, piękną i emocji.

W odniesieniu do ruchu END „Każda ekipa powinna zapewnić sobie pomoc kapłana. Żadne, najlepiej nawet opracowane plany działania nie zastąpią doktrynalnego i duchowego wkładu kapłana. Kapłan nie tylko określa zasady, lecz również pomaga małżeństwom zastosować je w życiu codziennym. Współpraca ta jest owocna. Kapłani i małżeństwa uczą się wzajemnie siebie rozumieć, szanować i wspierać: ważne intencje apostołskie kapłana są podejmowane przez małżeństwa; kapłan wspomina we Mszy Świętej te małżeństwa, których wysiłki, zmagania i pragnienia są mu dobrze znane”¹⁹.

¹⁶ Zob. *Przewodnik...*, dz. cyt., s. 26.

¹⁷ Zob. tamże, s. 26-27.

¹⁸ Zob. tamże, s. 60.

¹⁹ Zob. H. Caffarel, *Karta Équipes Notre-Dame*, w: *Przewodnik...*, dz. cyt., s. 120.

O związku wyświęconych i poślubionych, tak mówił jeszcze ks. H. Caffarel: „Inna rzecz, która wydawała nam się bardzo istotna, została wypowiedziana przez pewną kobietę w czasie modlitwy, jako że modliliśmy się dużo i spontanicznie w czasie każdego spotkania. Taka była potrzeba, a przede wszystkim potrzeba wychwalania Boga za to, co te pary przeżywały i odkrywały w zamiarach Bożych. Odkrywały one z zachwytem, jak wspaniały pomysł miał Bóg na miłość ludzką. I tak któregoś dnia pewna kobieta modliła się, zwracając się do Boga tymi słowami: «Panie, dziękujemy ci za połączenie naszych dwóch sakramentów: kapłaństwa i małżeństwa!» Myślę, że ta refleksja poszła bardzo daleko i że stanowi część dynamizmu naszych początków; przymierze kapłaństwa, które reprezentuje Kościół, myślenie Kościoła i małżeństw, które przynoszą swoje bogactwo, potrzeby, pytania, i konieczność dialogu po to, by nauka Kościoła nie była oderwana od rzeczywistości, ale by umiała odpowiedzieć zarówno na potrzeby, jak i na inspiracje pochodzące od małżeństw. I przez cały okres życia ekip bardzo ważne było dla nas połączenie tych dwóch sakramentów. Mieliśmy tylko cztery spotkania. Ale to wystarczyło do decyzji co do mojego dalszego powołania. Byłem pełen entuzjazmu po tych spotkaniach. Gdy w lipcu 1940 roku wróciłem po trzech ucieczkach z rąk niemieckich, zostałem mianowany wikariuszem przy parafii i bardzo szybko spotkałem inne małżeństwa, z którymi podzieliłem się moimi doświadczeniami. Prosił mnie, by z nimi też się spotykać»²⁰.

Choć „Equipes Notre-Dame jest ruchem osób świeckich, który jest skierowany do par złączonych sakramentem małżeństwa i animowanym w duchu wzajemnej posługi małżeństw”, to ta „odpowiedzialność jest przeżywana w ścisłej komunii z kapłanami, doradcami duchowymi ekip w taki sposób, żeby każdy z tych dwóch sakramentów mógł ukazywać światu oblicze Boga»²¹. „Kapłan, który jest częścią ekipy ale w inny sposób sprawia, że Chrystus jest obecny jako głowa wspólnoty. Ekipy ubogacają się spotkaniem dwóch sakramentów – kapłaństwa i małżeństwa»²².

Do jeszcze jednego obrazu warto odwołać się, aby zrozumieć owo dopełnianie się dwóch sakramentów. Chodzi o obraz stworzenia i misji mężczyzny i kobiety:

„Wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!» Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę. Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie

²⁰ Zob. tenże, *Konferencja na spotkaniu europejskich par odpowiedzialnych regionalnych. Chantilly, niedziela 3 maja 1987*, w: *Przewodnik...*, dz. cyt., s. 135-136.

²¹ Zob. Międzynarodowa Ekipa Odpowiedzialna, *Drugi oddech (1988)*, w: *Przewodnik...*, dz. cyt., s. 154.

²² Zob. tamże, s. 157.

poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi»” (Rdz 1,26-28).

O ile obraz ten w odniesieniu do mężczyzny i kobiety mówi o równości w godności, powołaniu i misji, o tyle w odniesieniu do wyświęconych i poślubionych w sposób alegoryczny mówi on, iż jesteśmy równo chciani, równo wyposażeni, równo obdarowani, równo posłani przez Pana.

Jak mężczyzna i kobieta potrzebni są sobie do wypełnienia swojego zadania (płodności), tak sakramenty święceń i małżeństwa bez wspólnego działania, dopełniania się nie wypełnią swojej misji.

Przestrzenie bycia razem

Już Georg Wilhelm Fryderyk Hegel (1770-1831), niemiecki filozof, twórca radykalnego idealizmu ontologicznego, mówił: „Jeśli teoria nie zgadza się z faktami, tym gorzej dla faktów”. Jednak dla teologów, duchownych zaangażowanych w duszpasterstwo ważnym jest, by rozważania teoretyczne, namysł teologiczny nad rzeczywistością Kościoła był dla nich wsparciem i nie odbiegał od faktów. Dlatego – by wyświęceni i poślubieni mogli poznawać siebie nawzajem, zrozumieć komplementarność swoich powołań i doświadczyć, czym jest dopełnianie się sakramentu święceń i sakramentu małżeństwa – poniższa część opracowania zawiera prezentacje wspólnot, ruchów czy inicjatyw działających na rzecz małżeństwa i rodziny. Na tym polu spotkanie tych dwóch sakramentów wydaje się być najbardziej przydatnym i owocnym, choć nie jest i nie może być jedynym miejscem spotkania.

Wybrane, bo nie wszystkie, wymienione tu wspólnoty i inicjatywy zostały opisane w kluczu, który pozwala na zwięzłe uchwycenie ich charakteru i misji oraz ewentualnej roli, jaką w niej spełnia duchowny. Oprócz nazwy zainteresowani znajdą tu odniesienie do strony internetowej omawianej grupy, co ułatwi dalszą kwerendę i znalezienie właściwych inicjatyw do podjęcia w parafii.

1. Akademia Rodziny (Ruch szensztacki)

Akademia Rodziny to projekt Ruchu Szensztackiego przeznaczony dla młodych rodzin (małżonków i dzieci), dzięki któremu uczestnicy mogą pogłębić i umocnić więzi małżeńskie i rodzinne. To miejsce dla par chcących rozwijać i umocnić swoje małżeństwo, poznać narzędzia pozwalające lepiej zrozumieć siebie nawzajem, spojrzeć na żonę / męża z nowej perspektywy, poszukiwać rozwiązań duchowych trudności, żyć zgodnie z nauczaniem Kościoła i pogłębiać wzajemną miłość w oparciu o wspólną relację z Bogiem.

Każde ze spotkań prowadzone jest przez zaproszonych specjalistów zajmujących się tematyką rodzinną. W ramach zajęć prowadzone są wykłady, warsztaty i ćwiczenia. Przewidziane są również różne formy integracyjne.

Dzieło wspierają Ojcowie Szensztaccy, a funkcjonuje ono w trzech miastach: Józefowie k. Warszawy, Bydgoszczy i Gdyni²³.

2. Domowy Kościół (Ruch Światło-Życie)

Domowy Kościół, gałąź rodzinna Ruchu Światło-Życie, pomaga małżonkom żyjącym w sakramencie małżeństwa czerpać z łaski i mocy tego sakramentu. Łączy on w sobie charyzmaty Ruchu Światło-Życie i międzynarodowego ruchu małżeństw katolickich Equipes Notre-Dame, od którego przejął ideał duchowości małżeńskiej, czyli dążenia ku Bogu w jedności ze współmałżonkiem.

Elementami formacji są codzienna modlitwa osobista połączona z lekturą Pisma Świętego, regularne spotkanie ze słowem Bożym, codzienna modlitwa małżeńska i rodzinna, comiesięczny dialog małżeński i wynikająca z niego reguła życia oraz uczestnictwo przynajmniej raz w roku w rekolekcjach formacyjnych. Małżeństwa formują się w ramach miesięcznych spotkań stałej grupy małżeństw (kręgu).

Kapłan pełni rolę moderatora uczestnicząc w comiesięcznych spotkaniach kręgu lub prowadząc rekolekcje. Kapłani wraz z rodzinami tworzą struktury odpowiedzialne na różnych poziomach Ruchu. Jest to ruch ogólnopolski²⁴.

3. Équipes Notre-Dame

Equipes Notre-Dame jest międzynarodowym ruchem duchowości małżeńskiej. Życie małżeństwa chrześcijańskiego jest naznaczone sakramentem, który stanowi głęboki znak wzajemnego zaangażowania współmałżonków, jak również znak łaski Boga. Miłość małżeńska odnajduje swoje źródło w miłości Bożej. To w środku więzi łączącej te dwie miłości rodzi się duchowość małżeńska.

Wzrastanie w miłości Bożej jest zadaniem całego życia, dlatego w ciągu miesiąca małżeństwa realizują konkretne punkty wysiłku (modlitwę osobistą i małżeńską, słuchanie Słowa Bożego, regułę życia, dialog małżeński nazywany zasiadaniem, indywidualną regułę życia oraz przynajmniej raz w roku rekolekcje małżeńskie).

Małżeństwa tworzą małe grupy nazywane ekipami. Na comiesięczne spotkania ekipy zaprasza się kapłana. Zaproszony do włączenia się w życie ekipy kapłan pełni w niej rolę doradcy duchowego. Za ruch podejmują odpowiedzialność jednak same pary małżeńskie²⁵.

4. Instytut Świętej Rodziny

Instytut Świętej Rodziny to wspólnota małżonków i narzeczonych, wspólnie poświęcających się Bogu w duchu konsekracji. Celem życia w Instytucie jest uświęcanie własnego małżeństwa, przez pogłębione życie wewnętrzne

²³ Więcej informacji na <https://akademia-rodziny.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

²⁴ Więcej informacji na <https://www.dk.oaza.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

²⁵ Więcej informacji na <https://end.org.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

i uczestnictwo we wspólnocie Kościoła, głosząc Ewangelię za pomocą środków komunikacji społecznej. Szczególnym zadaniem jest wychowanie młodzieży do miłości oraz pomoc innym małżeństwom, a także tworzenie kultury szanującej rodzinę i życie.

Instytut jest przyłączony do Towarzystwa Świętego Pawła co pozwala na wymianę doświadczeń między paulistami (zakonnikami) a małżonkami. Pauliści dostarczają małżonkom materiały i przestrzeń do formacji, jak również ofiarę modlitwy i życia, a małżonkowie dają paulistom możliwość poznania problemów współczesnej rodziny oraz ofiarę braterstwa i modlitwy.

Formacja opiera się o poznawanie nauczania Kościoła na temat małżeństwa i rodziny, wzajemną wymianę doświadczeń życia małżeńskiego, wspólną rodzinną modlitwę, podejmowanie problematyki budowania komunii małżeńskiej, rekolekcje oraz zgłębianie charyzmatu Rodziny Świętego Pawła²⁶.

5. Komunia małżeństw

Ruch zrzesza małżeństwa, które pragną pielęgnować więź we wszystkich wymiarach życia małżeńskiego, pielęgnować duchowość małżeńską, odkrywają powołanie do objawiania obecności Boga w miłości małżeńskiej, uczestniczą w związku Chrystusa Oblubieńca i Kościoła Oblubienicy stając się małymi wspólnotami Kościoła, inspirują się teologią zaślubin małżonków w Chrystusie i teologią ciała według św. Jana Pawła II, podejmują ewangelizację.

Formacja odbywa się w trakcie spotkań komunii lokalnych (Gdańsk, Wrocław, Kraków, Elbląg, Toruń), na które składa się rozważanie Słowa Bożego, krótka konferencja, najważniejsza i najdłuższa część – rozmowa (dialog) w małżeństwie dotyczący tematu, podsumowanie i krótka modlitwa. Ponadto w ramach formacji organizowane i prowadzone są rekolekcje i konferencje.

Za wspólnotę podejmują odpowiedzialność franciszkanie (OFMCap) i zapewniają tam opiekę duszpasterską względem małżeństw²⁷.

6. Liga Małżeństwo Małżeństwu

Liga Małżeństwo Małżeństwu to założone w 1992 roku stowarzyszenie katolickich małżeństw, wywodzące się z amerykańskiej organizacji *The Couple to Couple League*. Jest to stowarzyszenie o charakterze non-profit, którego celem jest promowanie i nauczanie metod rozpoznawania płodności. Specyfika LMM polega na tym, że nauczycielami metody rozpoznawania płodności są nie pojedyncze osoby, lecz pary małżeńskie, które oprócz fachowej wiedzy przekazują także osobiste doświadczenie praktykowania tego, czego uczą i czym żyją.

²⁶ Więcej informacji na <https://www.paulus.org.pl/147,instytut-swietej-rodziny> (dostęp: 8.01.2024). Należy odróżnić tu opisany instytut od dzieła o tożsamej nazwie 'Instytut Świętej Rodziny', który jest instytutem świeckim życia konsekrowanego: <https://www.isr.org.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

²⁷ Więcej informacji na <https://komuniamalzenstw.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

LMM prowadzi kursy naturalnego planowania rodziny, organizuje warsztaty dot. powrotu płodności po porodzie, udziela porad poprzez e-mail, prowadzi grupę wsparcia na fb, udziela porad na ogólnej grupie dotyczącej NPR, szkoli nauczycieli NPR (pary instruktorów-wolontariuszy), itp. Brak szczegółowych danych o roli kapłana²⁸.

7. Małżeńskie Drogi

Małżeńskie Drogi stawiają sobie za cel umacnianie małżeństw, propagowanie pozytywnego obrazu małżeństwa, idei nierozzerwalności małżeństwa, upowszechnianie nauki Kościoła Katolickiego dotyczącej małżeństwa i rodziny. Zajmują się profilaktyką kryzysów małżeńskich oraz pomocą w wychodzeniu z kryzysów, promowaniem wartości dialogu i dobrej komunikacji, wspieraniem narzeczonych, umacnianie małżeństw borykających się z bezpłodnością i przygotowujących się do adopcji, propagowaniem pozytywnego obrazu rodzicielstwa i metod naturalnego planowania rodziny itd.

Małżeńskie Drogi prowadzą kursy dla narzeczonych, rekolekcje, spotkania miesięczne itp. Kapłani sprawują tu opiekę duszpasterską i zapewniają prowadzenie konferencji²⁹.

8. Miłość i Prawda (Emmanuel)

Miłość i Prawda to inicjatywa katolickiej Wspólnoty Emmanuel, która powstała we Francji jako jedna ze wspólnot Odnowy Charyzmatycznej. Od ponad 30 lat Wspólnota prowadzi rekolekcje dla małżeństw – to cykl trzech spotkań weekendowych adresowanych zarówno do małżeństw z dłuższym, jak i bardzo krótkim stażem dla tych, którzy przeżywają różnego rodzaju trudności, jak i dla tych, które nie mają większych problemów, ale pragną odnowienia swoich relacji małżeńskich. Konferencje przeplatane są spotkaniami, rozmowami oraz modlitwą. Zawsze towarzyszy im kapłan³⁰.

9. Misja Kana (Chemin Neuf)

Kana jest misją międzynarodowej wspólnoty *Chemin Neuf* (katolickiej wspólnoty o profilu ekumenicznym) w służbie małżeństwa i rodziny. Jej celem jest wzmacnianie jedności i pomoc wszystkim w pogłębianiu ich powołania małżeńskiego i rodzinnego. Kana proponuje parom czas dialogu, uzdrowienia duchowego i wypoczynku by odkryły radość małżeństwa i piękno miłości.

Działalność Misji Kana prowadzona jest w różnych miejscach na terenie Polski i skierowana jest do różnych par małżeńskich, nie tylko i wyłącznie katolickich małżeństw sakramentalnych.

Misja Kana jest otwarta dla wszystkich par – małżeństw i nie tylko. Jest otwarta dla rodziców samotnie wychowujących dzieci. Centrum propozycji

²⁸ Więcej informacji na <https://npr.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

²⁹ Więcej informacji na <https://www.malzenstwo.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

³⁰ Więcej informacji na <https://mip.emmanuel.info.pl/home/> (dostęp: 8.01.2024).

Misji Kana jest sześciodniowy warsztat „Tydzień KANA”, którego celem jest odnalezienie sensu życia małżeńskiego i zaangażowania w rodzinę.

Odpowiedzialność za ruch i misję Kana podejmują świeccy – małżeństwa. Rolą duchownych jest wspieranie małżeństw, lecz ich obecność nie ma stałego charakteru³¹.

10. Projekt Mistero Grande

Małżeństwa zgromadzone w projekcie MG wierząc w żywą obecność Boga w sakramencie małżeństwa – który jest darem i odpowiedzią na głębokie pragnienia człowieka – chcą pomagać sobie i innym małżeństwom odkrywać czym jest sakrament ich zaślubin z Jezusem i dzielić się tym z innymi ludźmi, aby spełnił się zamysł Boży względem mężczyzny i kobiety.

Projekt MG daje niepowtarzalną okazję do tego, aby jako małżeństwo dawać siebie innym. Najróżniejsze inicjatywy, od konferencji, przez rekolekcje, kursy, dni skupienia aż po publikację książek to momenty, w których jako mąż i żona pary mogą dzielić się Oblubieńcem mieszkającym między nami ze wszystkimi, do których Pan Bóg ich posyła.

Projekt wspierają kapłani (głównie z arch. gnieźnieńskiej) zatopieni w oblubieńczym charakterze więzi małżeńskiej i stanu kapłańskiego³².

11. Przymierze Rodzin

Przymierze zapewnia pomoc rodzicom w wychowaniu ich dzieci w duchu nauki Kościoła, aby wyrosły one na dobrych chrześcijan i obywateli. Działalność obejmuje grupy przyparafialne, szkoły, świetlice. Misją Przymierza Rodzin jest wspieranie edukacji i wszechstronnego wychowania dzieci, młodzieży i całych rodzin, które ma służyć kształtowaniu postaw otwartych na potrzeby innych ludzi, środowiska i całego społeczeństwa, wypływających z inspiracji moralnej i religijnej, aktywnych wobec współczesnego świata oraz wyzwań, które z sobą przynosi.

Formacja członków stowarzyszenia obejmuje takie elementy, jak: osobistą wiarę, życie zgodne z zasadami wiary, więź z Kościołem i praktyki religijne.

Ośrodek Przymierza Rodzin utworzony przy parafii podlega proboszczowi, który wyznacza duszpasterza (kapelana) dla Przymierza spośród księży pracujących w parafii³³.

12. Randka małżeńska

Randka małżeńska to inicjatywa obejmująca warsztaty, rekolekcje, konferencje, wsparcie małżeństw poprzez spotkania o charakterze randek lub przy użyciu narzędzia – «Małżeńska gra».

Za wspólnotę podejmują odpowiedzialność franciszkanie (OFMCap) i zapewniają tam opiekę duszpasterską względem małżeństw³⁴.

³¹ Więcej informacji na <https://kana.chemin-neuf.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

³² Więcej informacji na <https://misterogrande.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

³³ Więcej informacji na <https://przymierze.org.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

13. Ruch Apostolski Rodzina Rodzin

Główne elementy duchowości Rodziny Rodzin to eklezjalność, maryjność, patriotyzm i rodzinność rozumiana jako wrażliwość na potrzeby rodziny, tworzenie wspólnot wzajemnie sobie pomagających, wychowanie młodego pokolenia do świadomego odczytania powołania życiowego.

Członkowie ruchu dążą do uświęcenia swoich rodzin poprzez modlitwę, życie sakramentalne, ofiarną służbę Kościołowi i Ojczyźnie w duchu zawierzenia Maryi Matce Kościoła. Cel Rodziny Rodzin sformułowany przez Prymasa Tysiąclecia to: „Wychowanie rodzin chrześcijańskich do wiernej miłości małżeńskiej, do ofiarnego rodzicielstwa, do wzajemnej pomocy między rodzinami”.

W formacji i pracach Rodziny Rodzin uczestniczą zwłaszcza księża Palloyni oraz księża diecezjalni. Grupy Rodziny Rodzin istnieją na terenie Archidiecezji Warszawskiej, Diecezji Warszawsko-Praskiej, a także we Wrocławiu³⁵.

14. Ruch Chrześcijański Mt28

Ruch Chrześcijański Mt28 jest częścią CRU (międzynarodowej organizacji misyjnej). W Polsce prowadzi samodzielną pracę na uczelniach wyższych w takich miastach, jak: Kraków, Warszawa, Poznań, Gdańsk, Wrocław i Łódź, docierając z przesłaniem Ewangelii do wielu środowisk akademickich. Ruch Mt28 stopniowo obejmował wpływem także m.in. małżeństwa, rodziców.

Mt28 wspiera i pomaga małżeństwom w rozwijaniu trzech ważnych więzi w życiu: z Bogiem, współmałżonkiem i dziećmi. Pragnie, aby małżeństwa i rodziny cieszyły się na co dzień bliskimi i trwałymi relacjami opartymi na osobistej więzi z Jezusem i w ten sposób przekazywały także innym prawdę o Bogu.

Jedną z form działalności Mt28 są spotkania w grupach dla narzeczonych, małżeństw i rodziców. Pomagamy je organizować, poprowadzić lub dostarczamy liderom materiały dotyczące rozwoju małżeństwa i rodzicielstwa według planu Boga. Działalność *Family Life* otwarta jest na małżeństwa chrześcijańskie, niekoniecznie wyłącznie katolickie.

Obecność kapłana nie jest niezbędna dla funkcjonowania dzieł ruchu³⁶.

15. Ruch Czystych Serc Małżeństw

Ruchu Czystych Serc Małżeństw gromadzi małżeństwa sakramentalne, które pragną się formować i wzrastać we wzajemnej miłości w duchu błogosławieństwa: „Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą” (Mt 5,8).

Spotkania formacyjne odbywają się raz w miesiącu i obejmują udział w Eucharystii (poprzedzonej adoracją NS i możliwością spowiedzi), wykład i spotkanie integracyjne. Ruch działa w Poznaniu.

³⁴ Więcej informacji na <https://malzenska-randka.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

³⁵ Więcej informacji na <https://rodzinarodzin.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

³⁶ Więcej informacji na <https://www.mt28.pl/dzialalnosc/family-life.html> (dostęp: 8.01.2024).

Kapłan pełni rolę wspierającą dla członków Ruchu, sprawując posługę sakramentalną i liturgiczną³⁷.

16. Ruch Nowe Rodziny

Małżeństwa na granicy rozpadu odnajdują siłę do ponownego podjęcia dialogu i odbudowania tego, co pęknięte. W świecie, który zapomniał o wielkich wartościach i przygląda się obojętnie rozpadowi podstawowej komórki społecznej, świadectwo rodzin jest zaczynem społeczeństwa bardziej zaangażowanego zarówno religijnie, jak i społecznie.

Ruch Nowe Rodziny zaproponował i rozpoczął nowy sposób bycia rodziną oraz nowatorską kulturę rodzinną opartą na czterech podstawach: wychowaniu, formacji, aktywności społecznej, solidarności. Duchowość Focolari to duchowość jedności. W rodzinie powołanie to stanowi równocześnie formację. Relacje głębokiej jedności budowane każdego dnia przez rodziców, stają się mocnym punktem odniesienia w stosunku do dzieci. Nowe Rodziny Ruchu Focolari w Polsce okresowo organizują także otwarte spotkania dla rodzin, szczególnie młodych, a także dla narzeczonych i młodzieży pragnącej poznać powołanie małżeńskie.

Kapłani jako członkowie Ruchu spotykają się bądź to w *focolare* kapłańskich, bądź w tzw. *nucleach* wolontariuszy albo też w gronie poszerzonym o sympatyków, których ta duchowość pociąga i pomaga im w życiu³⁸.

17. Ruch Rodzin Nazaretańskich

Wzorem dla członków Ruchu jest życie Świętej Rodziny z Nazaretu, która uczy że świętość realizuje się w codzienności przeżywanej z Bogiem i w braterskiej wspólnotności.

Życie duchowością Ruchu to dążyć do zjednoczenia z Chrystusem przez komunie z Maryją. Przewodnikami na tej drodze są święci: św. Józef, Maksymilian Kolbe, Jan Paweł II, Juan Diego, Teresa od Dzieciątka Jezus a także Faustyna Kowalska. Szczególną rolę pełni życie sakramentalne, zwłaszcza umiłowanie Eucharystii.

Dla członków Ruchu ważna jest duchowa pomoc kapłana, która może przybrać formę stałego spowiednictwa lub kierownictwa duchowego. Kapłani posługujący w Ruchu tworzą wspólnotę kapłańską, która jest istotną pomocą w ich formacji duchowej. Ruch ma charakter ogólnopolski³⁹.

18. Spotkania Małżeńskie

Spotkania Małżeńskie (SM) mają na celu odnawianie więzi męża i żony ze sobą i z Bogiem na podobieństwo miłości Chrystusa i Kościoła (por. Ef 5,21-33).

Dialog, w ujęciu SM, jest przede wszystkim sposobem komunikacji w małżeństwie, dla par przygotowujących się do małżeństwa, w rodzinie

³⁷ Więcej informacji na <https://rcs.trwajciemilosci.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

³⁸ Więcej informacji na <https://www.focolare.org/polska/> (dostęp: 8.01.2024).

³⁹ Więcej informacji na <https://www.rrn.info.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

i między ludźmi w ogóle. Uczestnicy SM stopniowo rozpoznają, że dialog jest drogą życia wewnętrznego, drogą duchową, prowadzącą do świętości tak w życiu osobistym, małżeńskim jak i społecznym. Jest drogą więzi z Bogiem.

Prace Spotkań Małżeńskich zmierzają ku pogłębieniu rozumienia, a przede wszystkim przeżywania na co dzień istoty sakramentu małżeństwa. Tym samym stwarzają podstawę trwałego rozwoju całej rodziny, jako domowego Kościoła. Metody pracy oparte na świadectwie codziennego życia, odwołują się zarówno do osiągnięć psychologii, jak i do nauki Kościoła.

Duchowość Spotkań Małżeńskich kształtują małżeństwa we współpracy z kapłanami. Ruch ma charakter ogólnopolski i międzynarodowy⁴⁰.

19. Stowarzyszenie Najświętszej Rodziny

Stowarzyszenie jest wspólnotą małżeństw, rodzin, osób pojedynczych, które pociągnęła i zachwycała Najświętsza Rodzina z Nazaretu. W swoim codziennym życiu uczą się naśladować Jezusa, Maryję i Józefa we wzajemnej miłości, jedności, oddaniu i służeniu sobie wzajemnie. Członkowie wpatrują się w prostotę życia w nazaretańskim domu, w pełną otwartość na Boga, zaufanie Mu w radościach i trudach. Chcą naśladować Świętą Rodzinę w życiu codziennym, stawiając tak jak Maryja i Józef w centrum zawsze Jezusa.

Spotkania odbywają się w lokalnych wspólnotach na comiesięcznych skupieniach wokół słowa Bożego, Eucharystii, konferencji na określony temat według 8-letniego cyklu formacyjnego oraz agapy. Inne formy to rekolekcje dla rodzin, pielgrzymki, randki małżeńskie, kursy małżeńskie, dni pustyni itp.

Stowarzyszenie włącza się w charyzmat sióstr nazaretanek przez udział w różnych dziełach apostołskich w zależności od swoich możliwości. Dzieło prowadzą siostry ze Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu⁴¹.

20. Wspólnota Emmanuel

Charyzmat wspólnoty oparty jest o charyzmat Ruchu Światło-Życie i podejmowane raz na dwa lata zobowiązania w formie ślubów prywatnych. Członkami wspólnoty mogą być osoby – tak świeccy (w tym małżonkowie), jak i duchowni.

Członek wspólnoty zobowiązuje się w miarę możliwości, jak najczęściej w tygodniu uczestniczyć w Eucharystii, codziennie rozważać Słowo Boże, Liturgię Godzin, jak najczęściej rozważać tajemnice zbawienia w modlitwie różańcowej, podejmować jakąś formę wyrzeczenia w środę i piątek, przynajmniej raz w miesiącu przystępować do sakramentu pokuty i pojednania, uczestniczyć w życiu Wspólnoty i podjąć za nią współodpowiedzialność, uczestniczyć raz w roku w osobistych rekolekcjach, rozwijać swoje życie chrześcijańskie w kierunku obranym przez Ruch Światło-Życie i Wspólnotę.

Kapłan, jako członek Wspólnoty, zobowiązuje się do stałego pogłębiania duchowości kapłańskiej, służby we Wspólnocie i Kościele w diakoniach czy

⁴⁰ Więcej informacji na <https://spotkaniamalzenskie.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

⁴¹ Więcej informacji na <http://www.nazaret.opoka.net/> (dostęp: 8.01.2024).

innej formie, nie zwalniania siebie samego z zobowiązań Wspólnoty bez uzgodnienia z Moderatorami. Jest to Wspólnota zasadniczo obecna w Katowicach⁴².

21. Wspólnota Przymierza Rodzin MAMRE

Wspólnota Przymierza Rodzin „Mamre” jest prywatnym stowarzyszeniem wiernych o charakterze prorodzinnym i w swej duchowości korzysta z doświadczenia katolickiego Ruchu Odnowy w Duchu Świętym.

Wspólnota organizuje i prowadzi rekolekcje ewangelizacyjne i formacyjne o charakterze biblijnym, liturgicznym, rodzinnym, o tematyce z zakresu moralności i duchowości chrześcijańskiej itp., oraz różne dzieła edukacyjne i formacyjne.

Wspólnota ma własnego Moderadora (kapłana), który może wystąpić do Biskupa diecezjalnego z prośbą o skierowanie do pomocy innych kapłanów, którzy w tej posłudze podlegają Moderatorowi. Rozszerzenie działalności na teren innych diecezji następuje przez uzyskanie zgody właściwego Biskupa diecezjalnego. Członkowie ruchu formują się w duchu synowskiego posłuszeństwa i miłości wobec kapłanów we Wspólnocie⁴³.

22. Wspólnota Rodzin

Głównym celem grupy jest wspólnotowe przeżywanie osobistego spotkania z Bogiem, niezależnie od wieku, pochodzenia czy wcześniejszego doświadczenia w Kościele.

Formacja odnosi się do duchowości Monastycznych Wspólnot Jerozolimskich. Ma kilka wymiarów, które łącznie dają odpowiedź na różne duchowe potrzeby.

Wspólnota Rodzin podejmuje formację poprzez: niedzielną liturgię, piątkowe spotkania z Księżą Życia, dzielenie w małych grupkach, katechezy dla dzieci od 3. roku życia, dni skupienia, adorację w ciszy, rekolekcje wyjazdowe, dialog małżeński w każdej rodzinie oraz inne, dodatkowe aktywności.

Wspólnota działa lokalnie w Warszawie przy Monastycznych Wspólnotach Jerozolimskich i wspierana jest przez mnichów i mniszki tego instytutu⁴⁴.

23. Wspólnota trudnych małżeństw SYCHAR

Ruch Wiernych Serc jest przeznaczony dla małżonków sakramentalnych przeżywających kryzys w małżeństwie na każdym jego etapie: gdy są razem, lub są w separacji, lub gdy są po rozwodzie, albo gdy współmałżonek po rozwodzie wchodzi w nowy związek (także w sytuacji, gdy w tym drugim niesakramentalnym związku pojawiają się dzieci). Ruch jest dla wszystkich małżonków, którzy poważnie traktują sakrament małżeństwa i przysięgę małżeńską złożoną w dniu ślubu i umacniając się Bożą łaską płynącą z sakramentu mał-

⁴² Więcej informacji na <https://emmanuel.pl/wspolnota/> (dostęp: 8.01.2024).

⁴³ Więcej informacji na <https://mamre.pl/> (dostęp: 8.01.2024).

⁴⁴ Więcej informacji na <https://wspolnoty-jerozolimskie.pl/wspolnota-rodzin/> (dostęp: 8.01.2024).

żeństwa decydują się żyć w miłości i wierności do współmałżonka aż do śmierci.

Podstawą działalności Wspólnoty są spotkania małżonków w Ogniskach sycharowskich, które mają charakter samopomocowy. Uczestnicy dają sobie nawzajem wsparcie, modlą się, dzielą swoimi przeżyciami, korzystają z różnych form pomocy.

Kapłani pełnią rolę opiekunów duchowych Ogniska, starają się uczestniczyć w spotkaniach Ogniska oraz starają się wspierać małżonków w realizacji charyzmatu sycharowskiego w ich życiu⁴⁵.

Podsumowanie – bardziej razem niż obok

Szukając odpowiedzi na postawione pytanie: *Wyświęceni i poślubieni – obok czy razem?*, w nauczaniu Kościoła nie można nie dostrzec wyraźnego wskazania, że jedni i drudzy wezwani są do podążania jedną drogą. Choć przysługuje im słuszna autonomia, świeccy i duchowni są „specjalistami w swoim fachu”, to ważne jest uznanie przez nich nawzajem własnych kompetencji. Dobrze to charakteryzuje opisany powyżej termin ‘komplementarność’.

Wydaje się jednak, że równie ważne w tych wzajemnych relacjach jest to, co opisano powyżej także innym pojęciem – „dopełniania się” dwóch sakramentów posługi apostołskiej i małżeństwa. Dopełnianie się obejmuje obszary wspól-pracy, wspól-odpowiedzialności i wspól-działania, a może przede wszystkim odnosi się do wypełnienia powołania i misji w Kościele i świecie, jaką mają wyświęceni i poślubieni.

Służyć może temu tworzenie, wspieranie środowisk przychylnych małżeństwu i rodzinie (poprzez parafialne duszpasterstwo rodzin, przywołane przykładowo ruchy lub wspólnoty małżeńskie/rodzinne), w które zaangażuje się (dla których znajdzie czas) prezbiter... a może coraz częściej również diakon czy biskup! Albo odwrotnie, służyć może temu odkrywanie tej cennej współobecności również przez świeckich – małżeństwa, które znajdują miejsce przy swym stole, w życiu i zaproszą do siebie księdza... a może coraz częściej również diakona czy biskupa.

* * *

Streszczenie

Artykuł jest poświęcony relacjom zachodzącym między wyświęconymi i sakramentalnymi małżonkami (świeckimi). Autor opisuje w nim pojęcie komplementarności, które wzbogaca terminem ‘dopełniania się sakramentów święceń i małżeństwa’ (Henri Caffarel). Dopełnianie się obejmuje nie tylko kwestie współpracy, współdziałania, współodpowiedzialności, lecz również

⁴⁵ Więcej informacji na <https://sychar.org/> (dostęp: 8.01.2024).

wypełnienie ich misji w Kościele i świecie, która może być zrealizowana przy spotkaniu dwóch sakramentów. Miejscem spotkania i rozwoju relacji między nimi są kościelne ruchy, wspólnoty i inicjatywy na rzecz małżeństwa i rodziny. Przywołanie i omówienie tego rodzaju ruchów i wspólnot może posłużyć jako przewodnik oraz pomoc w pracy duszpasterskiej.

Słowa kluczowe: sakrament święceń, sakrament małżeństwa, świeccy, komplementarność, współpraca, współdziałanie, współodpowiedzialność, Henri Caffarel, ruchy rodzinne, ruchy małżeńskie.

Ordained and Married – Side by Side or Together?

Summary

The article is devoted to the relationships between ordained and sacramental spouses (lay). The author describes the concept of complementarity, which he enriches with the term ‘complementation of the sacraments of holy orders and marriage’ (Henri Caffarel). Complementation includes not only the issues of cooperation, cooperation and co-responsibility, but also the fulfillment of their mission in the Church and the world, which can be realized when the two sacraments meet. The place for meeting and developing relationships between them are church movements, communities and initiatives for marriage and family. Recalling and discussing these types of movements and communities can serve as a guide and help in pastoral work.

Keywords: sacrament of ordination, sacrament of marriage, lay people, complementarity, cooperation, co-responsibility, complementation, Henri Caffarel, family movements, marriage movements.

Bibliografia

- Biel S., *Akwila i Pryscylla – małżeństwo godne naśladowania*, <https://jezuici.pl/2021/05/akwila-i-pryscylla-malzenstwo-godne-nasladowania/> (dostęp: 8.01.2024).
- Bołkos T., *7 sakramentów świętych – siedem sakramentów świętych*, <https://portalwiary.pl/7-sakramentow-swietych-siedem-sakramentow-swietych/> (dostęp: 8.01.2024).
- Caffarel H., *Karta Équipes Notre-Dame*, w: *Przewodnik Équipes Notre-Dame. Edycja 2018*, Kraków 2022, s. 112-122.
- Caffarel H., *Konferencja na spotkaniu europejskich par odpowiedzialnych regionalnych. Chantilly, niedziela 3 maja 1987*, w: *Przewodnik Équipes Notre-Dame. Edycja 2018*, Kraków 2022, s. 130-148.
- Caffarel H., *Małżeństwo, to wielki Sakrament*, w: L’Anneau d’Or (Złota Obręczka). Wydanie specjalne, nr 111-112 (maj-sierpień 1963), s. 273-287.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994.
- Kosiarski P., *Sprawdź swoją wiedzę na temat sakramentów! Niektóre pytania tylko wyglądają na łatwe [QUIZ]*, <https://deon.pl/po-godzinach/sprawdz-swoja-wiedze-na-temat-sakramentow-niektore-pytania-tylko-wygladaja-na-latwe-quiz,2667323> (dostęp: 8.01.2024).

- Międzynarodowa Ekipa Odpowiedzialna, *Drugi oddech (1988)*, w: *Przewodnik Équipes Notre-Dame. Edycja 2018*, Kraków 2022, s. 149-161.
- Międzynarodowa Ekipa Odpowiedzialna, *Kapłan doradca duchowy i towarzyszenie duchowe w Équipes Notre-Dame*, Kraków 2019.
- Międzynarodowa Ekipa Odpowiedzialna, *Powołanie i misja na początku trzeciego tysiąclecia (2021)*, w: *Przewodnik Équipes Notre-Dame. Edycja 2018*, Kraków 2022, s. 162-184.
- Międzynarodowa Ekipa Odpowiedzialna, *Przewodnik Équipes Notre-Dame. Edycja 2018*, Kraków 2022.
- Pius XII, Encyklika *Mistici Corporis Christi* o Kościele Mistycznym Ciele Chrystusa, <https://www.ekai.pl/dokumenty/encyklika-mystici-corporis-christi/> (dostęp: 8.01.2024).
- XVI Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów (4-29 października 2023), *Sprawozdanie podsumowujące. Kościół synodalny w misji*, <https://synod.org.pl/sprawozdanie-podsumowujace-kosciol-synodalny-w-misji-xvi-zgromadzenie-ogolne-synodu-biskupow-dzien-25-28-10-2023r/> (dostęp: 2.01.2024).